

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN ARTIKEL 2 VAN DE WET
TOT BEVORDERING VAN BUURTDIENSTEN EN -BANEN, WAT DE
OMSCHRIJVING VAN HET BEGRIP 'BUURTWERKEN OF -DIENSTEN
BETREFT**

Samenvatting

Via dit ontwerp van wijzigingsdecreet zorgen we ervoor dat dienstenchequewerknemers, gedurende de uitoefening van activiteiten van huishulp of huishoudelijke aard, begeleiding kunnen aanbieden op de werkvloer. Deze begeleiding kan gericht zijn op werkzoekenden, in het kader van VDAB-stages, maar ook op nieuwe dienstenchequewerknemers in het kader van een opleiding op de werkvloer.

Het uitvoeren van begeleiding op de werkvloer ten aanzien van nieuwe werknemers of in het kader van VDAB-stages is op dit moment niet mogelijk door elementen die eigen zijn aan de regelgeving met betrekking tot dienstencheques. Dienstenchequewerknemers mogen enkel activiteiten uitoefenen die betrekking hebben op huishulp van huishoudelijke aard.

Door een wijziging van artikel 2, §1, lid 3 maken we het mogelijk dat de dienstenchequewerknemer begeleiding op de werkvloer kan aanbieden in het kader van een VDAB-stage of in het kader van de opleiding van een andere dienstenchequewerknemer.

Op deze manier willen we de opleidingsmogelijkheden voor de sector uitbreiden en komen we tegemoet aan de ambitie uit het Vlaams regeerakkoord waarbij we willen inzetten op het invullen van openstaande vacatures en op het realiseren van loopbaanperspectief.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Het Vlaams regeerakkoord stelt dat het invullen van openstaande vacatures de belangrijkste uitdaging vormt voor het arbeidsmarktbeleid van de komende jaren. Net zoals het realiseren van een loopbaanperspectief om mensen aan de slag te krijgen en te houden. Ter concretisering van deze ambitie wil de Vlaamse regering

partners onder meer de mogelijkheid bieden om zelf IBO contracten af te sluiten, ook met het oog op duurzame tewerkstelling in de dienstenchequesector.

2. De Vlaamse minister bevoegd voor Werk en Sociale Economie herneemt deze ambitie in haar beleidsnota Werk en Sociale economie (2019-2024). Met het oog op het performant en klantgericht uitbouwen van de dienstverlening: “[...] *werken we de drempels weg voor het gebruik van instrumenten door partners, en vereenvoudigen de administratieve afhandeling. We verbreden de toepassing naar de dienstenchequesector en verkennen de mogelijkheden naar de dienstenchequesector.*”

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

3. De dienstenchequesector ondervindt al meerdere jaren problemen met betrekking tot de instroom en retentie van werknemers. Dit heeft te maken met de krapte op de arbeidsmarkt, samen met de vaststelling dat potentiële werknemers over onvoldoende skills beschikken om aan de slag te gaan als dienstenchequewerknemer. De dienstencheque-job is daarenboven zeer veeleisend. Hoewel initieel gericht op laaggeschoolden moeten de werknemers over de nodige communicatieve vaardigheden beschikken, ze moeten zich goed kunnen organiseren, ze moeten zelfstandig kunnen werken, omgaan met feedback van klanten, assertief zijn, etc. De hoge job-eisen vormen tevens een verklaring voor de relatief grote uitstroom van dienstenchequewerknemers. Over een periode van 5 jaar gemeten verdwijnt 18,2% het eerste jaar uit de sector.

4. Het opleiden van nieuwe werknemers op de werkvloer kan hier een oplossing bieden. Onderzoek naar werkpleklers toont aan dat werkpleklers positief bijdraagt aan een duurzame uitstroom naar werk. Reden hiertoe is dat de werkzoekende of werknemer via werkpleklers de kans krijgt om aan te sluiten bij de arbeidsmarkt en tegelijkertijd competenties verwerft op maat van de vacature. In het geval van een IBO hebben werkgevers daarbij laagdrempelige opleidingsmogelijkheden op maat van de onderneming in het kader van een moeilijk in te vullen vacature.

5. Dienstenchequewerknemers kunnen op dit moment echter geen begeleidende taken opnemen. Dit beperkt de mogelijkheid om nieuwe werknemers op te leiden op de werkvloer.

In de wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen en in het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques die het stelsel van dienstencheques regelt wordt namelijk bepaald dat:

- de dienstencheque een betaalmiddel is waarmee de gebruiker een prestatie van buurtwerken of -diensten kan vergoeden;

- buurtwerken of diensten zijn banenscheppende activiteiten, met of zonder handelskarakter, die inspelen op individuele, persoonlijke of familiale noden die zich in het raam van het dagelijkse leven laten gevoelen en die enkel betrekking hebben op thuishulp van huishoudelijke aard;
- een werknemer met een arbeidsovereenkomst enkel prestaties mag uitoefenen die betrekking hebben op buurtwerken- of diensten, die recht geven op een dienstencheque.

Begeleiding door een dienstenchequewerknemer in het kader van een opleiding op de werkvloer zit hier aldus niet in vervat.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

6. Met deze decreetwijziging concretiseren we de definiëring van buurtwerken en -diensten zodat dit concept ook betrekking heeft op het begeleiden op de werkvloer van werkzoekenden in het kader van een VDAB-stage en van (nieuwe) dienstenchequewerknemers in het kader van een opleiding op de werkvloer.

7. Door middel van een concretisering van het concept verduidelijken we dat een dienstenchequewerknemer gedurende de uitoefening van activiteiten van thuishulp van huishoudelijke aard begeleidende taken kan opnemen ten aanzien van een werkzoekende, in het kader van een VDAB-stage, of een dienstenchequewerknemer in opleiding.

8. Het begeleiden van een werkzoekende of een werknemer moet wel steeds op de werkvloer plaatsvinden én onlosmakelijk verbonden zijn met activiteiten die betrekking hebben op thuishulp van huishoudelijke aard. Begeleiding van een werkzoekende of werknemer mag dus geen activiteit op zichzelf zijn wanneer deze uitgevoerd wordt in het kader van een arbeidsovereenkomst dienstencheques, noch kan begeleiding als aparte activiteit betaald worden met een dienstencheque, of mag deze vanuit een andere locatie plaatsvinden.

Ingeval van de begeleiding van een werkzoekende, zal de coachende dienstenchequewerknemer zijn gebruikelijke taken uitvoeren, maar ook tegelijkertijd de werkzoekende uitleg geven en opleiden. Enkel de coachende dienstenchequewerknemer wordt in dit geval betaald met dienstencheques. De werkzoekende zelf zal in hoofdorde toekijken maar kan ook zelf wel reeds mee taken verrichten onder toezicht van de coachende dienstenchequewerknemer.

Ingeval van de begeleiding van een dienstenchequewerknemer in opleiding, kunnen zowel de coachende dienstenchequewerknemer als de gecoachte dienstenchequewerknemer in opleiding, taken van huishoudelijke aard verrichten, en beide zullen hiervoor ook vergoed kunnen worden met dienstencheques. Een nieuwe dienstenchequewerknemer in opleiding is ook reeds gewoon in dienst met een arbeidsovereenkomst bij de dienstencheque-onderneming. In casu impliceert dit dan de mogelijkheid van duobanen, een principe dat vandaag ook al bestaat,

waarbij meerdere dienstenchequewerknemers tegelijkertijd aan de slag zijn bij één en dezelfde gebruiker (ipv 1 werknemer die 4 uren presteert nu 2 werknemers die elk 2 uren presteren op zelfde moment).

Een andere piste hierbij is dat enkel de coachende dienstenchequewerknemer prestaties zal verrichten waartegen een dienstencheque tegenover staat en waarbij de onderneming dus slechts voor 1 werknemer dienstencheques zal aanrekenen. De werknemer in opleiding zal, conform zijn arbeidsovereenkomst, wel zijn loon ontvangen maar die kost zal opgevangen worden via andere (eigen) middelen.

De concrete afspraken hierrond dienen te gebeuren in onderling overleg door de erkende dienstencheque-onderneming en de gebruiker. Dit behoort immers tot de autonomie van de erkende onderneming en de gebruiker. Bij het opmaken van een dergelijke gebruikersovereenkomst zijn de geldende regels van het o.a. het consumentenrecht van toepassing (WER). Ook de geldende reglementering inzake privacy dient hierbij uiteraard te worden nageleefd.

9. Door middel van deze decreetswijziging willen we het mogelijk maken dat dienstencheque-ondernemingen eenvoudiger opleidingen op het terrein kunnen organiseren. Zodoende willen we de opleidingsmogelijkheden van de sector uitbreiden en de instroom in de sector versterken.

10. Deze decreetswijziging biedt tevens de mogelijkheid voor meer ervaren dienstenchequewerknemers om op te treden als coach wat de retentie kan bevorderen. Het geeft dienstenchequewerknemers immers een loopbaanperspectief en het werken in tandem maakt de job meer werkbaar op de lange termijn.

11. Tot slot betekent deze decreetswijziging ook een vereenvoudiging voor de coachingtrajecten die nu worden aangeboden door de sector zelf. De coaching kan door deze wijziging immers gebeuren door een dienstenchequewerknemer, waar deze coaching in het verleden enkel kon gebeuren onder een bediendecontract.

Impactanalyse

- JoKER/Kind-en jongereneffectrapport

Over het algemeen kan iedereen met dienstencheques werken en dus een dienstenchequewerknemer worden. Ook wie niet als werkzoekende is ingeschreven, kan dat.

Het beroep van dienstenchequewerknemer spreekt jongeren in het algemeen en schoolverlaters in het bijzonder niet echt aan. 17,6% van de werknemers in de sector is jonger dan 30 jaar.

Gezien de toegenomen krapte op de arbeidsmarkt is de sector genoodzaakt om optimaal in te zetten op de beschikbare arbeidskrachten door zich, onder andere, te focussen op de (jonge) werkzoekende.

Werkplekieren kan positief bijdragen aan de duurzame instroom van jonge werkzoekenden. Uit een evaluatie van de IBO blijkt dat cursisten jonger dan 25 instaan voor het grootste aandeel van de IBO's.¹

- Armoedetoets

Voorliggend wijzigingsdecreet richt zich niet specifiek op personen in armoede, maar wel op werkzoekenden en dienstenchequewerknemers. Via dit wijzigingsdecreet willen we onder meer bekomen dat het voor dienstenchequebedrijven eenvoudiger wordt om ook personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, en met een opleidingsnood, aan te werven en op te leiden op de werkvloer. We doen dit door mogelijk te maken dat ook dienstenchequewerknemers begeleidende taken kunnen uitoefenen.

Het inzetten op het verhogen van de tewerkstellingskansen van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt is dan ook belangrijk omdat werk een belangrijk beschermingsmechanisme tegen armoede is. In 2019 leefde iets minder dan 1 op de 10 inwoners van het Vlaamse Gewest in een huishouden met een huishoudinkomen onder de Belgische armoededrempel (dit is 60% van het nationaal mediaan beschikbaar huishoudinkomen na sociale transfers). Werklozen zijn het kwetsbaarst (38%), bij werknemers ligt het armoederisico op 2,2%, bij zelfstandigen is dat 9,9%.

- Impact op lokale en provinciale besturen

Deze maatregel heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen.

Implementatie

Het decreet treedt in werking de tiende dag volgend op de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.

C. Totstandkomingsprocedure

Het bijgaande ontwerp van decreet werd onderworpen aan:

- het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr 2022/45 van 11 februari 2022.
- het advies van de inspectie van financiën van 10 februari 2022.

¹ Deloitte (2021). VDAB – Individuele Beroepsopleiding: evaluatierapport. In opdracht van de Vlaamse overheid.

-het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting van 11 maart 2022.

-de eerste principiële goedkeuring van de Vlaamse regering van 11 maart 2022.

-het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen van 28 maart 2022. De sociale partners namen akte van de adviesvraag, maar onthielden zich van een advies met het oog op de lopende gesprekken in het sectoraal sociaal overleg.

- de tweede principiële goedkeuring van de Vlaamse regering van 6 mei 2022.

-het advies 71.478/1 van de Raad van State van 14 juni 2022.

De Raad van State adviseerde enerzijds een verduidelijking van het opschrift van het ontwerp, en anderzijds een nadere explicitering in de memorie van toelichting van de praktische toepassing en gevolgen van voorliggend ontwerp. Aan beide suggesties werd tegemoet gekomen. Zie hierboven onder punt 8.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel bepaalt dat dit decreet een gewestbevoegdheid regelt. Het betreft met name de materie dienstencheques waarvoor de gewesten bevoegd zijn overeenkomstig artikel 6, § 1, IX, 8°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

“8° de bevordering van de buurtdiensten en -banen;”

Artikel 2

Met dit artikel wijzigen we artikel 2, §1, lid 3 van de wet tot bevordering van buurtwerken- en diensten die het concept buurtwerken- en diensten definieert.

Met deze wijziging stellen we dat begeleiding van een werkzoekende in het kader van VDAB-stages of van een werknemer in het kader van een opleiding op de werkvloer ook gezien wordt als een activiteit die wordt beschouwd als een buurtwerk- of dienst. Maar deze activiteit moet wel steeds verbonden zijn aan het uitoefenen van activiteiten die betrekking hebben op thuishulp van huishoudelijke aard. Het is dus uitdrukkelijk niet de bedoeling dat een werknemer in het kader van een arbeidsovereenkomst dienstencheques activiteiten gaat uitoefenen die louter gericht zijn op het begeleiden van werkzoekenden (als aparte activiteit) of dienstenchequewerknemers, noch dat deze begeleiding vanop een afstand wordt aangeboden.

Voor de stages in het kader van een VDAB-traject verwachten we van VDAB een strikt toezicht op het correct naleven van de reglementering doorheen de stage. De werkzoekende moet binnen de stage effectief begeleiding ontvangen en versterkt worden in zijn competenties voor de job. Wanneer er voorafgaand geen nood is aan werkpleklers om de job uit te oefenen kan werkpleklers uiteraard niet worden ingezet en dient de werkzoekende onmiddellijk als werknemer in dienst te worden genomen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale economie en Landbouw,

Jo BROUNS